

ταῦτα τὰ ἀμφίβια παλαίουςι πρὸς ἄλληλα εἰς μίαν δὲ τῶν εἰκόνων ὁ κροκόδειλος ἤττάται. Ἀπωτέρω εὐρίσκειται παρὰ τὰς ἀκροτάτους ἀγροτικοῦ βίου. Ἀγελάδες διέρχονται τοῦ πόρον ποταμίου. Μόσχαι βόσκουσιν ἐν λειμῶνι. Ὑπὲρται ὀδηγοῦσι ποιμνίον αἰγῶν. Οὐδὲν ἦν τὸν περιεργοὶ εἶναι αἱ γεωργικαὶ εἰκόνες. Ἔχετε ἐνώπιόν σας τὸν σίτον θερίζουμενον, σχηματίζουμον εἰς θημωγίας, φορτανόμενον ἐπὶ ὄνων. Εἰς ἐκάστην τῶν σκηνῶν τούτων παρίσταται ὁ θεοῦς ἢ καθήμενος ἢ ὄρθιος, κρατῶν δὲ πάντοτε τὴν βακτηρίαν τῆς ἀρχῆς εἰς χεῖρας. Ἐδῶ ἐπιτηρεῖ τὴν ναυπηγίαν τῶν ἀκατίων, ἀλλοῦ τὴν κατασκευὴν τῶν ἐπίπλων τῆς οἰκίας του. Πλοῖα μεγάλα ἔχοντα ἀπλωμένα τὰ ἱστία, ἢ ἀκατία ὑπὸ κωπηλατῶν κινούμενα διασχίζουσι τὰ ὕδατα τοῦ Νείλου πρὸς θεραπείαν τῶν συμφορόντων ἢ ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν αὐτοῦ. Πᾶσαι αὗται αἱ παραστάσεις συνοδεύονται ὑπὸ ἔρμηνευτικῶν ἐπιγραφῶν, αἵτινες ἐπαναλαμβάνουσι τοὺς λόγους τῶν δρώντων ἐκείνων προσώπων. «Κράτει καλά», λέγει πρὸς τὸν βοηθὸν του ἀπὸ προσώπου θυσίας, καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται νὰ σφάζῃ τὸν βοῦν. «Ἐτοιμος, κάμε γλήγορα», ἀποκρίνεται ὁ βοηθός. Ναυτὴς ζωπρὸς φωνάζει πρὸς ἄνδρα πρεσβύτερον περιμένοντα εἰς τὴν ὄχθην. «Θὰ καταβῆς λοιπὸν εἰς τὸ ὕδωρ»; ὁ δὲ πρεσβύτερος λέγει πρὸς αὐτόν. «μὴ τόσα πολλὰ λόγια».

Ὅθεν δοθότατα εἶπεν ὁ Μασπερώ ὅτι ἀπὸ τοῦ βάθους τῶν νεκροπόλεων ἐκείνων προκύπτει κατ' ὀλίγον ὀλίγον ὀλόκληρος ἢ Αἴγυπτος τῶν μεμφιτικῶν δυναστειῶν, καὶ ὅτι ἐξ αὐτῶν διαφωτίζεται ἡ ἱστορία τῶν ἀπωτάτων ἐκείνων χρόνων. Βασιλεὺς καὶ λαὸς, ἱερεῖς καὶ στρατιῶται, αὐλικοὶ καὶ χειρωνακτές, πάντες ἐνὶ λόγῳ ἐξεγειρόμενοι ἐκ τῶν τάφων παρίστανται ἐνώπιον ἡμῶν μετὰ τῶν ἔξεων, τῶν ἱματισμῶν, τῆς ἱστορίας αὐτῶν. Ἡ ἀναβίωσις εἶναι πλήρης, καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Chafra, ἥτοι τοῦ Χέβρην, ὡς ἐλεγὸν αὐτὸν οἱ Ἕλληνες, τοῦ οἰκοδομήσαντος τὴν δευτέραν τῶν τριῶν μεγάλων πυραμίδων, κρημεῖ τὴν σήμερον τὰ μουσεῖα τῆς Εὐρώπης. Οἱ ἄνθρωποι αὗτοι, αἵτινες ἔξω πρὸ ἑξ ἡμιχίλων ἐτῶν, κατέστησαν ἡμῖν γνωστοὶ ἐπίσης ἀσφαλῶς ὅσον οἱ κατὰ τρισχίλια ἔτη νεώτεροι Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι. Οὐ μόνον τὰ ὀνόματα αὐτῶν γνωρίζομεν, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐν τοῖς τάφοις αὐτῶν ἠθροισμένων εἰδήσεων δυνάμεθα νὰ συντάξωμεν τὴν βασιλείων τάξιν (τὸ Hofalmanach, ὡς ἤθελον εἰπεῖν οἱ Γερμανοὶ, ἢ τὸ Almanach de Gotha, ὅπως θέλετε) τοῦ βασιλέως Chufu, ἥτοι τοῦ Χέοπος τῶν Ἑλλήνων.

Τὰ κατ' ἐμὲ δὲν εἰσῆλθον εἰμὴ εἰς τὸν λεγόμενον τάφον τοῦ Lepsius, τὸν κείμενον πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν τῆς μεγάλης πυραμίδος. Πρὸ πάντων περιεδοκίμω δὲν ἀναγνώσθαι ὅτι δὲν πρόκει-

ται ἐνταῦθα περὶ τοῦ τάφου τοῦ περιωνύμου αἰγυπτιολόγου, ἀλλὰ μόνον περὶ μνημείου ὑπ' αὐτοῦ ἀνευρεθέντος καὶ μελετηθέντος. Παισιέδουσα δὲ ἐν αὐτῷ ὅπως πάντες οἱ ἔχοντες τὴν περιέργειαν νὰ ἴδωσι τὸ ἐσωτερικὸν του, ἥτοι τετραποδίτη. Τὸ πυλίδιον δὲν ἐπιτρέπει εἰσοδὸν ἀξιοπρεπεστέραν. Καὶ ἀφοῦ δὲ εὐρεθῆτε οὕτως ἐν τῷ πρώτῳ θαλαμίσκῳ, δὲν σας ἐπιτρέπεται ἄλλο τι εἰμὴ νὰ καθήσετε ἐπὶ τῆς ἀμμου καὶ οὕτως ἔχων νὰ παρατήρησετε τῇ βοήθειᾳ τῶν φῶτων, τὰ ὅποια ἀνάπτουσιν οἱ ὀδηγοί, τὰς ἱκανῶς ἐφθαρμένας τοιχογραφίας τοῦ δωματίου τούτου. Δὲν μετανοεῖτε ὅμως οὔτε διὰ τὴν μερικὴν ταύτην διάψευσιν τῶν προσδοκίμων σας, οὔτε διὰ τὴν δυσχερῆ θέσιν τοῦ σώματός σας, διότι αἰσθάνεσθε δρόσον βαλαμικὴν καὶ εὐρογετικὴν τοσοῦτον μᾶλλον ὅσον ἀπὸ πλάγιον ἐπίτινας στιγμὰς ἀπὸ καύσωνος ὑπερβαίνοντος τὸ τρίτον τοῦ ἑκατοντάβαθμου θερμομέτρου. Μάλιστα δὲ ἀποζημιώσεθε, ὅταν ἀπὸ τοῦ πρώτου θαλαμίσκου μεταβῆτε εἰς τὸν δεύτερον. Ἡ μετάβασις εἶναι σκληρὰ καὶ ὀχληροτέρα τῆς πρώτης διότι πρέπει ἐπὶ τούτῳ νὰ λάβητε πληρέστατα τὸ σχῆμα ἔρπετου. Ἄμα ὅμως διέλθητε ὅπως δῆποτε διὰ τῆς ὀπῆς ἐκείνης, τὴν ὁποίαν δὲν τολμῶ νὰ ὀνομάσω πλέον οὔτε θυρίδιον, πρῶτον μὲν εἰμπορεῖτε τελευταῖον νὰ σταθῆτε ὀρθῶς δεύτερον ἢ περιβάλλουσα ὑμᾶς θερμὸκράσια εἶναι ἐτι μᾶλλον εὐχάριστος καὶ τρίτον, ὃ καὶ σπουδαιότερον, εὐρίσκεσθε ἐνώπιον τοιχογραφιῶν ἱκανῶς διατετηρημένων. Ἐὰν ἦσθε ἀδαῆς τῶν ἱερογλυφικῶν, ὅπως συμβαίνει δυστυχῶς εἰς ἐμὲ, δὲν θέλετε δυναθῆ ν' ἀναγνώσετε τὰς ἔρμηνευτικὰς τῶν εἰκόνων ἐπιγραφὰς, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ πολλῆς πειραιείας θέλετε ἴδει τινὰς τῶν παραστάσεων ὅσων ἀνωτέρω ἐμνημόνευσα.

Ἐπειδὴ δὲ συνέπεσε λόγος περὶ αἰγυπτιακῆς γραφῆς, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ εἶπω ὀλίγα τινα περὶ αὐτῆς, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἐκείνων τῆς Ἑστίας, ὅσοι πιστεύουσιν ἴσως ἀκόμη ὅτι τὰ ἱερογλυφικὰ εἶναι εἶδος τι αἰνιγματῶν προτεινομένων εἰς ἐπίλυσιν, ὅπως τὰ παρὰ τοῖς Γάλλοις λεγόμενα rebus. Οὐδὲ προσβάλλω τινὰ τοιοῦτό τι εἰκάζων, ἀφοῦ μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς παρουσῆς ἑκατονταετηρίδος οἱ σοφώτεροι τῶν ἀνδρῶν, ἀρχαίων τε καὶ νέων, ἐπέσβεον τὴν δοξασίαν ταύτην. Τὴν πᾶσαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀλήθειαν ἀνεκάλυψεν ὁ Γάλλος Champollion, δεύτερος οὕτως εἰπεῖν δημιουργὸς γενομένος τῆς αἰγυπτιακῆς γλώσσης Ἀρετηρίαν δὲ πρὸς τοῦτο ἔλαβε τὴν περιφρονητὴν ἐπιγραφὴν τῆς Ροζέττης. Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἀνεύρε προ ἑτῶν περίπου ὀγδοήκοντα ὁ Bousard, ἀξιωματικὸς τῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀποδιδασθεῖσας τότε γαλλικῆς στρατιᾶς, ἀνασκάπτων ὀχυρώματα περὶ τὴν ὀμώνυμον πόλιν. Ἡ ἐπιγραφὴ ἦτο τρίγλωσσος, ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν διὰ τριῶν γραφῶν γεγραμ-

μένη τῆς ἱερογλυφικῆς, ἥτις εἶναι ἡ μεγάλη γραφή τῶν μνημείων τῆς δημοτικῆς, ἥτις ἦτο ἢ ἐν χοίσει παρὰ τῷ λαῷ γραφή καὶ τῆς ἑλληνικῆς, περιεχούσης μεταφράσιν τῶν δύο πρώτων. Διὰ τῆς ἀντιπροθέσεως τῶν τριῶν τούτων κειμένων ὁ Champollion ἐπέστη ὅτι τὰ ἱερογλυφικά σημαίαν ἀπετέλουν ἀλφάβητον. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἤρει. Εἰς τί τῷ ὄντι ἤθελε χοσιμεύσει ὁ ἀλφάβητος γλώσσης τινός, ἐνόσω ἦτο ἄγνωστον τί ἐσημαίνεν ἡ γλώσσα αὕτη; Εὐτυχῶς μετ' οὗ πολὺ ὁ δαυμόνιος Γάλλος ἐβεβαίωθη ὅτι αἱ οὕτως ἀνευρεθεῖσαι λέξεις ἀνήκον εἰς τὴν κοπτικὴν γλῶσσαν, ἥτις δὲν εἶναι νεκρά εἰμὴ διότι δὲν ὀμιλεῖται πλέον· ζῆ ὅμως ἐν τοῖς βιβλίοις. Τὴν σήμερον λοιπὸν κατέστη ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ αἰγυπτιακὴ γραφή δὲν εἶναι μάταιόν τι ἰδεοπαίγιον, οὐδὲ παρίστησι περὶ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς δυσκολίαν πολὺ μείζονα τῶν ἄλλων γραφῶν. Ἄμα μάθη τις ὅτι ὁ ἀετός σημαίνει α, ἡ δὲ ἀνθρωπίνη κνήμη β, καὶ οὕτω καθέξῃς, τὸ ἔργον εὐδοῦται εὐχερῶς. Σημειώσθαι ἐν τούτοις ὅτι ἀκριβῶς εἰπεῖν ἡ ἱερογλυφικὴ γραφή δὲν εἶναι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἀλφάβητικὴ. Ἐπάρχουσι μὲν ἐν αὐτῇ πολλὰ σημεία δηλωτικὰ ἀπλῶν φωνῶν, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ συλλαβικά. Οἱ Ἀσσύριοι δὲν εἶχον εἰμὴ μόνον συλλαβικά σημεία· οἱ Αἰγύπτιοι ἐπενόησαν μὲν τὰ ἀλφάβητικά, δὲν ἠδυνήθησαν ὅμως ν' ἀπαλλαγῶσι τῶν συλλαβικῶν, πρῶτοι δὲ οἱ Φοίνικες μετεχειρίσθησαν τὸν καθαρὸν ἀλφάβητον, ἐξ οὗ παρήχθησαν ὅλα τὰ ἀλφάβητα τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν.

Ὅπως δὴ ποτε οἱ αἰγυπτιολόγοι βεβαίουσιν ὅτι τὰ ἱερογλυφικά ἀναγινώσκονται καὶ καταλαμβάνονται νῦν ὅπως καὶ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά καὶ ῥωμαῖκά κείμενα. Ἄν τοῦτο ἦναι ὅλως ἀόλου ἀκριβές, δὲν εἰςέρω, διότι περὶ πολλὰ καὶ μάλιστα περὶ τὰ ὀνόματα οἱ μῦθοι ἐκείνοι τῆς τέχνης διαφωνοῦσιν ἐνίοτε πρὸς ἀλλήλους. Ἀλλὰ μήπως καὶ εἰς αὐτὰς τὰς γνωστοτέρας γλώσσας, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς σήμερον ὀμιλουμένας, δὲν ὑπάρχουσι πολλὰ τὰ δεκτικὰ ποικίλων ἐρρηνηνῶν, τὰ ἀσαφῆ, τὰ δυσκατάληπτα; Ἐπι τῆς πύλης τῆς μεγάλης πυραμίδος τοῦ Χέοπος ἀνέγων ἐπιγραφὴν ἑλληνικὴν οὕτως ἔχουσαν: Ζήτω τὸ Σύνταγμα ὅσον καὶ αἱ πυραμίδες. Ἀλέξανδρος Σοῦτζος. Τί ἀρὰ γε ἠθέλησε νὰ εἴπῃ ὁ ποιητὴς διὰ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης; Μήπως νύχθη εἰς τὴν συνταγματικὴν βασιλείαν βίον ἐξακισχιλίων ἐτῶν; ἀλλὰ τότε τί γίνεται ἡ πρόδοδος τῆς ἀνθρωπάτητος; Εἰς τοιαύτην μακροβιότητα τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος δὲν πιστεύουσι βεβαίως οὐδ' αὐτοὶ οἱ συνταγματικώτατοι τῶν βασιλέων, βλέποντες μάλιστα τί συμβαίνει ἀπὸ τοῦδε ἐν τῇ Βορείᾳ Ἀμερικῇ καὶ ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ ἐπιγραφὴ λοιπὸν ἔχει τι τὸ μυστηριώδες. Καὶ ὅμως θαυμάσατε τὴν ἐπιτροπὴν

ἣν ἔχει εἰς τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων, πᾶν ὅ, τι μετέχει τοῦ αἰνίγματος. Ὁ ἅγιος Ἐκθουπόλεως, δηλ. ὁ ἐν Καίρω Ἑλλήν Ἐπίσκοπος, με ἐβεβαίωσεν ὅτι πολλοὶ τῶν ἐνταῦθα Ἑλλήνων ἀπέρχονται εἰς τὰς πυραμίδας οὐχὶ ἵνα ἴδωσι τὸ ἐν τῶν ἐπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα ἀναγνώσῃ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου Σοῦτζου. Ἄξιος ὁ μισθός των. Πρὸς ἀριστερὰν αὐτῆς ὑπάρχει ἐγγεγλυμμένον τὸ ὄνομα τοῦ Λεσσέψ. Αὐτός ὁ ἀνθρώπος, ὅστις διώρυξε τὸν ἰσθμὸν τοῦ Σουέζ καὶ ἀγωνίζεται ἤδη νὰ ἐνώσῃ τὸν Ἀτλαντικὸν μετὰ τοῦ Βορηνίου, ἐδικαιοῦτο βεβαίως ν' ἀφήσῃ τὸ ἐπισκεπτήριον τοῦ εἰς τὴν πυραμίδα τοῦ Χέοπος. Ἐγὼ δὲ δὲν ἐτόλμησα οὔτε ὑπογραφὴν οὔτ' ἐπιγραφὴν νὰ παραθέσω πλησίον τοιοῦτου ὀνόματος.

Πολλοὶ, καὶ πολλαὶ μάλιστα Κυραῖ, ἀναβάνουσιν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς πυραμίδος ἐκείνης, ὑπὸ ἓνα ὅμως ὄρον ὅτι θέλουσι μείνει πάντες κληνῆρεις ἐπὶ μίαν ἢ δύο ἡμέρας ἐκ τῆς κοπώσεως. Ἐπειδὴ τοσοῦτον καιρὸν δὲν εἶχον διὰ χάσιμον, δὲν ἐπεχείρησα τοιαύτην ἀναρρίχησιν. Ἠρέσθην δὲ νὰ ἐνώσω εἰς τὰς παρακλήσεις ἐνός τῶν πολυαριθμῶν περὶ ἐμεῖ Ἀράβων, οἵτινες μοὶ προέτειναν, ἀντὶ τριῶν φράγκων, νὰ ἀναβῶσι καὶ νὰ καταβῶσιν ἐντὸς ὀκτῶ λεπτῶν τῆς ὥρας. Ὅπερ καὶ ἐξετέλεσεν ἀκριβέστατα ὁ προτιμηθεὶς· τὸ δὲ ἀξιοσημειώτον, πρὸ μιᾶς μῆλις ὥρας εἶχε πράξει ἤδη τὸ αὐτὸ εἰς λογαριασμὸν ἄλλου περιηγητοῦ. Πρὶν τελειώσω, ὀφείλω νὰ προσθέσω χάριν τῆς ἀληθείας ὅτι ἐγνώρισα ἐν Καίρω νεάνίδα χαρίεσσαν, πνευματώδη καὶ πρὸ πάντων ἔχουσαν μυῶνας σιδηρούς, καίτοι δὲν ὑπερέβη ἀκομῆ τὸ τρισκαίδεκατον ἔτος, ἥτις πολλὰκις ἀνέβη καὶ κατέβη ἐντὸς, ὄχι βεβαίως ὀκτῶ λεπτῶν, ἐντὸς ὅμως δεκαπέντε, καὶ τὸ κυριώτερον χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ κάμμιαν κόπωσιν. Ὁ πατριὸς αὐτῆς, ὅστις τὴν ἀγαπᾷ ὡς πατῆρ, εἶναι αἰγυπτιολόγος ἐγκριτος Γερμανός μὲν τὴν πατρίδα, ἀνθρώπος δὲ εὐφυῆς ἀμα καὶ μετριόφρων, ὃ ἐστὶν ἔχει δύο ιδιότητας αἰτινες σπανίως συναπαντᾶνται· αὐτὸς λοιπὸν μ' ἔλεγε χθὲς παίζων: «τί θέλετε, Κυριε; ὅταν γηράσω, τὸ δαυμόνιον αὐτὸ θέλει ἀκομῆ ἀναβοκαταβαίνει τὴν πυραμίδα τοῦ Χέοπος, διὰ νὰ τρέψῃ τὸν μὴ δυνάμενον πλέον νὰ ἐργασθῆ πατέρα του.»

Κ. ΠΑΡΡΗΓΙΟΠΟΥΛΟΣ.

ἈΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυστηριώδες Ἐκτορὸς Μαλὸ βορθευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς, Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ραχλαβή].

Συνήθεα: 181 πλ. 276.

Ὁ κύριος Καρδούλης.

Αἱ προγνώσεις τῆς αὐγῆς εἶχον ἐπαληθεύσει, καὶ εἰς ἀνέφελον οὐρανὸν ἔλαμπεν ὁ ἥλιος, ἀντανακλῶν τὰς ὠγράς του ἀκτίνας ἐπὶ τῆς ἀσπίλου χιόνος· τὸ δὲ δάσος, ὃ εἶχον ἐν ἰδέῃ τὴν προ